

III 19/1967

1119670445,8

COBISS •

merx

Vestnik

LETO IV. ŠT. 8 ■ CELJE OKTOBER 1967

GLASILO KOLEKTIVA

V Laškem - nov »Market« in »Samopostrežba«

Gradnja trgovskega paviljona v Laškem je bila združena z obilico težav in naporov, ki so v končni fazi zasluženo poplačani.

»MERX« Market Laško je danes v ponos prijaznemu mestecu ob Savinji, a kar je še pomembnejše, v

veliko zadovoljstvo Laščanov, ki so s sodobnim trgovskim lokalom dobili težko pričakovano trgovsko hišo z živeznim in mešanim blagom.

Kako težko so občani čakali na otvoritev modernega marketa, najbolj očitno ponazarja fotografija.

Želje so se jim uresničile in prvi potrošnik je vstopil v lokal že 29. julija 1967. Bogata izbira vseh mogočih dobrot v Merx marketu Laško v popolnosti zasiča potrebe prebivalcev, ki so si morali poprej nešteto krat tešiti svoje nakupovalne želje s potovanji in nakupi v Celju.

V Laškem pa ni zrasel in zaživel le market. Merx je odprl vrata še novi samopostrežbi ob glavni cesti in to celo nekoliko prej. V kratkem času »zadnjih« dni torej dva nova, sodobna trgovska lokala na laških tleh.

Nova »SAMOPOSTREŽBA« v Laškem

PROSLAVA OB 50. LETNICI OKTOBR. REVOLUCIJE

Narodi Sovjetske zveze in vse revolucionarne sile v svetu proslavljajo letos enega najpomembnejših jubilejev za mednarodno delavsko in socialistično gibanje — 50. obletnico velike oktobrske revolucije. Zato tudi narodi Jugoslavije posvečajo veliko pozornost temu izrednemu dogodku, ki je imel dalekosežne posledice za našo socialistično revolucijo.

Po vsej državi so se že pred meseci pričele intenzivne priprave, da bi ta jubilej čim bolj vsebinsko bogato in svečano proslavili.

V Celju je v ta namen ustanovljen pri občinski konferenci SZDL poseben koordinacijski odbor. Njegova naloga je predvsem v tem, da usmerja in vzpodbuja proslavljanje na našem področju. V tej zvezi je odbor že sprejel orientacijski program, po katerem je opozoriti predvsem na dve prireditvi širšega pomena:

- Muzej revolucije bo pripravil razstavo dokumentov oktobrske revolucije in Leninovih del. Razstava bo odprta od 25. oktobra do 8. novembra letos.
- Na predvečer obletnice (6. 11. 1967) bo v Narodnem domu svečana akademija. V programu bo nastopil moški komorni zbor in člani slovenskega ljudskega gledališča iz Celja.

Uredništvo

0 problemih in delu sindikalne podružnice

Pred meseci smo na letni konferenci Sindikalne podružnice izvolili naslednji izvršni odbor: Adamič Slavkoto iz embalarne, Podplatan Tončko iz SP Soča, Klinc Daneta iz aranžerstva, Janeček Mileno iz računovodstva, Obrez Tilčko iz SP Soča, Šegina Marijo iz embalarne, Pušnik Milana iz SP Rimski dvor, Mirnik Jožeta iz glavnega skladišča, Čakš Vladota iz SP Ostrožno, Divjak Ivana iz glavnega skladišča, Koprivc Danico iz Marketa Dolgo polje, Zgajner Viktorja iz izdelovalnice bonbonov, Grabner Dragota iz skladišča Slovenj Gradec, Guzej Stankota iz poslovalnice Tabor Vojnik, Strasner Ivana iz skladišča Krško, Planko Karla iz poslovalnice Šmohor Laško in Jagodič Miloša iz uprave oziroma smo v nadzorni odbor izvolili Selih Antona iz embalarne, Kambič Vido iz fakturnega oddelka in Hozjan Matka iz SP Gaberje.

Na prvi seji smo izgubili precej časa, da smo sploh našli koga, ki se ni z vsemi štirimi otepali odgovornejši funkcije. Naposled je bil za predsednika izvoljen Adamič Slavko, za podpredsednika Jagodič Miloš, za tajnika Obrez Tilčka, za blagajnika Janeček Milena, ko je bil za predsednika nadzornega odbora izvoljen pa Selih Anton.

No, zaradi hujšega prestopka, zagrešenega s strani Adamiča, ki je najbolj podlo izkoristil zaupanje predpostavljenih, samoupravnih organov in je seve močno razočaral tudi družbenopolitične organizacije

podjetja, iz podjetja pa je odšel tudi Pušnik Milan, smo na tretji redni seji v IO kooptirali Rudolf Štefko iz splošnega sektorja in Pisanec Stankota iz poslovalnice Livar Store.

Po sili razmer se je moral sedaj z vodenjem Sindikalne organizacije spoprijeti — čeprav bolan in čedalje bolj obremenjen z delom — Jagodič Miloš, za podpredsednika pa je bil izvoljen Divjak Ivan. V kolikor je verjeti poedinim članom IO, da bodo pri delu v odboru ustrezno poprijeli, potem si je obetati, da bo v naslednjih mesecih sindikalna dejavnost pri nas morda le za spoznanje zaživela, kar bo pa odvisno v precejšnji meri pač tudi od aktivnosti Osnovne organizacije ZK in zlasti tudi od aktivnosti mladinske organizacije.

Da bi se še kdaj podobnega, kot se je ob priliki letošnje mladinske konference, ki je bila 30. septembra t. l. ne smemo več dovoliti. Udeležba mladine je bila na letni konferenci tokrat dosti številnejša kot je bila to običajno v prejšnjih letih, zato pa so bili zbrani mladinci tembolj razočarani, da ni bilo — razen enega šefa maloprodajnega sektorja — navzočega od starejših ali iz vrst članov ZK, nikogar. Takšen odnos do mladine je seve zelo ostro obsodil predstavnik Občinskega komiteja mladine, ki je s konference odšel po svoje ogorčen ter z občutkom, da pri Merxu za probleme mladine sploh ni nobenega zanimanja.

Glede dela Sindikalne organizacije od zadnje letne konference da-

lje smo lahko do neke mere še kar zadovoljni. Na sejah so bili sprejeti važnejši sklepi, pa bomo o realizaciji teh še poročali, zasukrat pa želimo kolektiv seznaniti in se članom SP zahvaliti za razumevanje ob nabilni akciji pomoči Arabcem, žrtvam imperialistične agresije. Zbranih je bilo 317.000 S dinarjev.

Smo torej pri denarju. Treba je povedati, da naša blagajna zelo hitro kopni, kajti v štirih mesecih smo odšteli samo za vence umrlim svojcem naših članov preko 120.000 S dinarjev. Omogočili smo naši mladini, da je vrnila prijateljsko srečanje mladinski organizaciji Trgovskega podjetja »Škočjan« Rakek, ko smo za avtobusni prevoz poravnali račun v znesku 87.000 S dinarjev. Aktivu ZB NOV — Merx smo dodelili 15.000 S dinarjev za praznovanje Dneva borcev, članom kolektiva skladišča v Slovenj Gradcu smo tudi dodelili 30.000 S dinarjev, da so se lahko tudi letos podali na izlet, za obiske bolnih članov nad 14 dni smo tudi izdali že precej denarja, kot tudi za koriščenje dvoran v tujih zgradbah itd., zato ugotavljamo, da je potrebno resno opozoriti na vsebino že izdane okrožnice našega splošnega sektorja, ki med drugim narekuje, kakor sledi:

1. Nihče ne more samovoljno razpolagati z odpadnim materialom, ker je to izključna last podjetja.
2. Ves odpadni material odstopa uprava podjetja glasom pogodbe le sindikalni podružnici itd. ko vsebuje omenjena okrožnica tudi odstavek: Opozarjamo vse vodje enot, predvsem poslovodje, da v polni meri odgovarjajo za pravilno izvajanje danih navodil, kajti v nasprotnem slučaju bomo primorani izvalati sankcije.

Ni nam tuje, da dana navodila niso povsod upoštevana in da se ponekod odmetuje odpadni papir oziroma se ga prodaja mimo tozadevne okrožnice.

Da bi se stanje izboljšalo, naj pri tem po svoje pripomore zlasti tudi naša mladinska organizacija, ki naj poskrbi za zbiranje odpadnega materiala oziroma za odvoz istega k podjetju »Dinos« v Celju, ker le to bo hkrati njej v prid, kadar se bo zopet potegovala za finančno pomoč od strani sindikalne podružnice.

Miloš Jagodič

Urejuje uredniški odbor.

Odgovorni urednik Marjan Bele.

Izhaja mesečno.

Uredništvo: Celje Tomšičev trg 3/1
telefon 30-77

Tisk: Papirkonfekcija Krško,
obrat Valvasorjeva tiskarna

Naklada 600 izvodov

Iz zasedanj samoupravnih organov

Upravni odbor podjetja je imel tri seje. Razpravljal je o vlogi, oz. zahtevku Krajevne skupnosti Gaberje — Hudinja za prispevek pri asfaltiranju Resljeve ceste. Krajevna skupnost je izdelala razdelilnik koliko mora vsako podjetje, ki je uporabnik te ceste prispevati. Za naše podjetje so predvideli 1.500.000 S din. UO je bil mnenja, da je navedeni znesek visok, če upoštevamo, da bo navedeno asfaltiranje sedanjim koristnikom služilo le začasno, ker bo prišlo do izgradnje novih industrijskih tirov in dodatnih skladišč in bo tedaj navedena cesta odpadla. UO je zavzel stališče, da letos ni mogoče prispevati za asfaltiranje Resljeve ceste, ker je podjetje vsa sredstva razporedilo in angažiralo za lastne investicije.

Komunalni zavod za zaposlovanje v Celju je pristopil k reševanju problema nezaposlenih absolventov ekonomske srednje šole, administrativne šole in šole za blagovni promet. Zavod želi, da bi podjetja sklenila z zavodom pogodbo, s katero bi se obvezali uvajati te nezaposlene absolvente na delovna mesta. UO je bil mnenja, da se trenutno ne more podjetje obvezati sprejeti ponudbo zavoda z ozirom na to, ker z uvajanjem mehanografije nastopa v podjetju vprašanje zmanjševanja delovne sile; poleg tega ima podjetje dve štipendistki na Višji ekonomsko-komercialni šoli, ki bosta drugo leto prosti. Zaradi tega je UO sklenil, da se ne sklene tovrstna pogodba z zavodom, vendar je proučiti možnost glede kasnejše realizacije podanega predloga.

UO je razpravljalo o predlogu GG Laško, ki nudi v odkup stanovanje v Šmarjeti pri Rimskih Toplicah za 2.800.000 S din; cca 20% bi bilo potrebno takoj vplačati. Stanovanje je veliko 50 m². V enotah sektorja Laško bi bilo potrebno seznaniti člane, ki nimajo rešenega stanovanjskega vprašanja. Interesenti bi sicer bili, vendar je za poedince lokacija neugodna, ker bi bili vezani na prevoz. Podani predlog je še proučiti in bo UO na eni naslednjih sej ponovno razpravljalo.

UO je odobril plačilo šolnine tov. Palčnik Vidu za šolanje v poslovalski šoli; prav tako je UO odobril plačilo stroškov za izpite, ki jih opravlja v Šoli za prodajalce tov. Speglič Zvonka in Mirnik Olga. Z imenovanimi je podjetje sklenilo ustrezne pogodbe.

Na prošnjo režijskega odbora za gradnjo vodovoda Puščava za odsek Martinja vas — Prelesje je UO odklonil finančno pomoč, ker ni razpoložljivih sredstev.

Gospodarska zbornica SRS Ljubljana pripravlja ustanovno skupščino izobraževalne skupnosti za blagovni promet. UO je podal predlog CDS-u, da sprejme sklep s katerim

daje svojo soglasnost za ustanovitev posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet. Glede izračuna prispevka pa predlaga UO, da je istega koristiti na stvarne stroške, kjer bo zajeto redno šolanje, dočim najposolsko izobraževanje krijejo gospodarske organizacije same. Za predstavnika v izobraževalni skupnosti predlaga UO tov. Petauer Franca, direktorja podjetja.

UO je imenoval nove poslovodje in sicer: v poslovalnici SOČA je bil razrešen tov. Pavline Cveto, ki je bil premeščen na delovno mesto potnika, za poslovodjo pa je bila imenovana tov. Senegačnik Katica.

V poslovalnici Lindek Frankolovo je za čas porodniškega dopusta tov. Čekko bil imenovan v. d. poslovodja Ferlan Miro. V poslovalnici Pri Cinkarni je bil razrešen tov. Zupanc Marjan, za poslovodjo pa je bila imenovana tov. Rojce Milena.

Mithans Ivan je zaprosil UO za odobritev posojila za gradnjo stanovanjske hiše. Mithans Ivan je sicer uvrščen v prioriteto listo, vendar letos ni bilo razpoložljivih sredstev in tako doslej še ni nihče dobil posojila. UO sprejme sklep, da tov. Mithansu ni mogoče odobriti posojila, ker prosilci, ki so uvrščeni po prioritetni listi pred njim niso dobili še posojila, pravilno pa ne bi bilo, da bi reševali primere izven vrstnega reda, ki ga določa prioriteta lista.

UO je odobril službeno potovanje v Zahodno Nemčijo tov. direktorju Petauer Francu in šefu komercialne Pihner Rupertu ter šefu računsko gospodarskega sektorja Dolinšek Vito. Službeno potovanje je odobreno zaradi ureditve zadev pri firmi Hamac glede embalažnega stroja in pri firmi K. Zwanger glede kavnega mlina.

Potovanje je združiti z ogledom mednarodne razstave prehranbenih proizvodov, embalaže in embaliranih strojev ANUGA v Kölnu. Na povratku pa še obisk pri firmi MIGROS v St. Gallenu.

UO je odobril nadalje tov. Pounovič Aleksandru ogled mednarodne razstave prehranbenih proizvodov, embalaže in embaliranih strojev, ker bo na mednarodni razstavi ANUGA v Kölnu poseben povdarek na samopostrežni tehniki trgovanja. Ker se tov. Pounovič Aleksander največ ukvarja z načrtovanjem in opremljanjem samopostrežnih prodajal, smatra UO za potrebno, da se razstave udeleži, saj bo s tem pridobil nove poglede v razvoj samopostrežne tehnike trgovanja v svetu. V Milanu se vrši mednarodna razstava embalaže IPACK IMA. Na razstavi bo poseben povdarek na razstavi strojev za embaliranje, italijanske proizvodnje embalažnega materiala in pomožnih sredstev in strojih za živilsko industrijo. Z ozi-

rom na razvoj našega podjetja, predvsem pa proizvodnih obratov smatra UO za potrebno, da se je udeležijo predstavniki podjetja in je odobrena udeležba za tov. Kolenc Cveta, vodjo embalarne in tov. Vajdič Franca, vodjo nabave.

UO je sprejel sklep, da se podaljša pogodba za plačilo prispevka v sklad za šolstvo II. stopnje za vse občinske skupščine, kjer ima podjetje svoje enote. Veljavnost pogodb za plačilo prispevka je do 31. 12. 67.

UO je razpravljalo o nepravilnostih in stanju v posameznih enotah in sprejel sklep, da je rigorozno vztrajati na izpolnjevanju vseh pravilnikov, ki delujejo v okviru podjetja in prehranbene trgovine. UO je zavzel stališče, da v kolikor se posamezniki ne bodo podrežali zahtevam pravilnikov in bodo inspeksijski organi ugotavljali tako grobe nepravilnosti kot pri zadnjih pregledih, bo potrebno ukrepati z razrešitvijo, oz. premeščanjem na druga delovna mesta.

Na 4. rednem zasedanju CDS-a je bila obravnavana o kršitvi delovne dolžnosti zoper Martič Janka iz skladišča Krško. CDS je s tajnim glasovanjem z absolutno večino izglasoval da se MARTIČ Janko izključi iz delovne skupnosti.

Na 5. redne masedanju CDS-a pa je bila obravnavana kršitev delovne dolžnosti zoper FEMEC Janeza, šoferja iz skladišča Krško. CDS je s tajnim glasovanjem z absolutno večino izglasoval zadnji javni opomin, ker prvi predlog za izključitev iz delovne skupnosti ni bil s potrebnim številom glasov izglasovan.

CDS je razpravljalo o rezultatih periodičnega obračuna per 30.6. 1967. Nadalje je CDS izvolil za delegata v Skupščino Gospodarske zbornice SR Slovenije tov. Petauer Franca, direktorja podjetja.

CDS je potrdil predlog sektorja ekonomskih enot Laško za dodelitev kredita za gradnjo stanovanjskih hiš članom enote Laško iz sredstev sklada skupne porabe sektorja Laško in sicer Laznik Leopoldu 12.000 N din, Jurkošek Filipu 10.000 N din in Pavčnik Zlatku 10.000 N din.

Analiza periodičnega obračuna po poslovnih enotah ni bila obravnavana na zadnji seji, ker je razprava po navedeni točki obsežnejša. Zato bo sklicana v naslednjih dnevih seja CDS, ko bo razpravljati samo po tej točki. Predhodno pa bodo zasedali obratni delavski sveti, ki v letošnjem letu nikakor ne morejo zaživeti. Vsekakor bo potrebno, da bodo obratni delavski sveti razpravljali o zadevah, ki so v njihovi kompetenci. Čas dopustov je mimo in bo tako možno posvetiti več pozornosti delu ODS-ov.

CDS je potrdil predlog UO za spremembo provizijskega nagrajevanja pri prodaji žvečilnega gumija in

(nadaljevanje na 4. strani)

KAJ VSE VEMO O KAVI

Surova kava vsebuje okoli 10 % vode, 12 % olja, 9 % sladkorja, 12 % dušikovih spojin, 24 % celuloze, 4 % pepela in drugih snovi, med katerimi je najvažnejši alkaloid — kofein, ki ga je od 0,7 do 2 %. Pomembna so tudi razna eterična olja, ki jih je sicer zelo malo, komaj okoli 0,1 %, vendar so značilna zaradi posebne arome, ki jo od njih dobi kava.

S praženjem se kava in njen sestav ter njen videz močno spremenita. Kava postane temne barve, dobi blesk in sijaj ter masten videz od olja, ki prodre pri praženju iz notranjih slojev na površino. Sedaj je vonj kave močan in prijeten. Med praženjem izgubi kava na teži 15 do 25 %, njen volumen pa se poveča za 33 do 50 %. Voda in druge hlapljive snovi izhlapijo med praženjem, zgubi se tudi kofein (okoli 20 %), sladkor se karamelizira, celuloza zogleni in ima tako pražena kava približno tale kemijski sestav: okoli 2 % vode, 1 % olja, 14 % azotnih snovi, 30 % celuloze, 1,2 % kofeina, zgorevanje pa da okoli 5 % pepela.

Zaradi prijetnega okusa in preizkušenega osvežilnega učinka na organizem pomeni danes kava priljubljeno pijačo in zavzema važno mesto v strukturi živil kot pomožna potrebščina.

Oskrbovanje s kavo je iz leta v leto boljše, kar se vidi iz podatkov o uvozu, ki stalno narašča. Med tem ko je bilo 1957 uvoženo 2.851 ton kave, je dosegel uvoz 1961 že 9.556 ton in leta 1962 10.264 ton.

(nadaljevanje s 3. strani)

IZ ZASEDANJ SAMOUPRAVNIH ORGANOV

sprejel sklep, da se od 18. 9. 1967 dalje potrdi naslednje provizijsko nagrajevanje potnikov pri prodaji žvečilnega gumija:

do 50.000 šk.	1 % bruto provizije
do 50.000 šak.	1 % bruto provizije
od 50.000 do 100.000	0,85 % bruto provizije
od 100.000 do 300.000	0,70 % bruto provizije
od 300.000 do 500.000	0,55 % bruto provizije
od 500.000 do 1.000.000	0,40 % bruto provizije
od 1.000.000 dalje	0,25 % bruto provizije

UO je sprejel sklep, da je vskladi z obstoječim predpisom točko b) člena 102 Dopolnitve ša, 3 Pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, ki pravilno glasi:

b) če zaposleni delavec vzdržuje 1 družinskega člana se prizna nadomestilo 80 % od osnove v primeru zdravljenja v zdravstvenem zavodu.

Jožica Globočnik

Največji izvozniki kave v svetovnem pomenu so Brazilija (okoli 39 %), Kolumbija (13 %), Portugalska (4,5 %), Mehika (3,5 %), Salvador (3,3 %), Gvatemala (3 %), Etiopija (2,2 %) in Kostarika (2 %). Največ kave uvozimo iz Brazilije, Indije, Kolumbije, Etiopije in Gvineje. Asortiment kave je tako po izvoru kakor po vrstah danes zelo različen. Tako najdemo v prometu poleg brazilskih kav »Rio«, »Minas«, »Santos«, »Parana«, in »Vitoria«, tudi indijske »Arabica Cherry« »Robusta Cherry« in »Plantation« ter etiopske »Jimma«, »Harrar« in »Sidamo«, kolumbijsko »Medellin excelso«, gvinejsko »Robusta«, kakor tudi kavo iz Gvatemale, Kostarike, San Salvadora in iz drugih dežel.

Navedene vrste kave se razlikujejo po okusu, aromi, vsebini kofeina in drugih sestavnih delov. Za brazilске kave »Minas« in »Rio« je značilen močan vonj in trpek okus, za kavo »Santos« manj izrazit vonj, vendar boljši okus. Vse to ima za posledico, da so brazilске kave posebno primerne za potrošnjo pri takozvani turški kavi, medtem ko imajo azijsko afriške kave v glavnem posebno blag vonj in slabo aromo, kar se posebno izraža pri kavi Robusta.

Glede na to, da so nekatere vrste kave bogatejše z eteričnimi olji, ki nastanejo pri praženju in dajo kavi značilno aromo, druge kave pa vsebujejo več aktivne substance — kofeina v mejah od 0,8 do 2 % odvisno od vrste kave, — se v zadnjem času po svetu pa tudi pri nas daje v promet kava v obliki pražene mešanice kave. Take kakovostne mešanice vsebujejo dve vrsti ali več vrst kave in imajo zadovoljive kombinirane lastnosti, v kolikor se sestavi dobra receptura, kar seveda zahteva dobro poznavanje posameznih vrst kave.

Mešana kava zelo dobro odgovarja okusu potrošnikov in bi zato proizvajalci morali zavarovati standardne mešanice kave, da se ne bi pri takih mešanicah pogosto spreminjal sestav tako glede na vrsto kakor tudi na količino posameznih vrst kave. Tako bi bilo potrošniku omogočeno kupovati ono mešanico, ki mu najbolj odgovarja, na primer mešanica Santos in druge kombinacije.

Kavo, oziroma pijačo, ki se iz kave pripravlja s kuhanjem pražene zmlate kave, (turška kava) in z ekstrahiranjem v posebnih pripravah (espresso), uživamo dan za dnem kot napitek s specifičnimi lastnostmi. Zaradi preizkušenega osvežujočega učinka pijemo kavo jutraj, čez dan, pa tudi zvečer in to posebno takrat, kadar začetno utrujenost. Kava je postala navada sodobnega človeka. Kava je splošno znana pijača za one, ki delajo ponoči, ker je koristna pri intelektualnem delu. Tudi pri fizi-

nem delu se je pokazala kava kot koristen napitek, ker človeka okrepča in ga tako napravi vzdržnejšega. To je tudi razlog, da v nekaterih podjetjih delijo osebju kavo brezplačno.

Arabci so uvedli kavo za odvrčanje pijanstva — »ker kava razveže jezik, povzroči, da postanejo ljudje bolj modri in pomaga pri odvrčanju spanca.« Kavo so sprejeli tudi muslimani, posebno Sulejman I., ko je pripojil svojemu cesarstvu Arabijo in Egipt.

Smatrajo, da je prodrla kava v Evropo na nekoliko čuden način. Ko se Turki 1683 oblegali Dunaj, so jih zavezniki tako potolkli da so se morali umakniti. Zaradi umika so morali zapustiti tudi osedlane kamele z okoli 500 vrečami kave v zrnu. Bavarski vitezi so mislili, da je to krma za kamele in so odredili, da se vrže ves tovor v Donavo. Prišlo je do nesporazuma in je neki vojak zažgal vrečko kave. Tu se je pojavil tudi neki Poljak, ki je poznal blagi vonj kave. Ta podjetni mož je dosegel, da so mu prepustili vreče kave. Iz kave je začel pripravljati pijačo, ki je bila za Dunajčane nenavadna in zelo grenka. Ko so dodajali še med, pa je pričel ta napitek osvajat ljudi, ki so kmalu pričeli navdušeno uživati kavo.

Znana je tudi legenda o tem, kako so nekoč imeli kavo za strup, ko je bil nek moški obsojen zaradi hudega kaznivnega dejanja na smrt. Takojšnja izvršitev smrtne kazni pa mu je bila zamenjana s tem, da mora vsak dan použiti določeno količino kave, kar so smatrali za zelo nevarno, in so pričakovali, da bo mož kmalu umrl. Zgodilo pa se je, da je bil obsojenec vedno močnejši in vedno bolj zdrav in, da je doživel visoko starost ter je preživel vse sodnike, ki so ga obsodili na to »smrtonosno« kazen.

Zaradi preizkušenega osvežujočega učinka na organizem je danes kava priljubljena pijača za ljudi raznih poklicev. Kava pomaga organizmu lažje prenašati psihične in fizične napore, ki jim je človek izpostavljen v delovnem času. Kava dobro prija tudi športnikom pri tekmovalstvu, ker jim pomaga pri doseganju boljših uspehov, enako kakor vojakom v času dolgih pohodov in sploh, kjer je potrebna večja fizična vzdržljivost. Mnogi poskusi v raznih deželah kažejo, da strojepiske hitreje tipkajo in napravijo manj napak, če so pod vplivom kave. Sploh je bolj uspešno delo osebja v podjetjih, kjer uživajo v delovnem času kavo. Kava je tudi posebno koristen napitek za študente ter intelektualne delavce. Ugotovljeno je, da vpliva kofein iz kave na zmanjšanje števila prometnih nesreč, ker odvrča dremavost in razvija koncentracijo refleksa ter pospešuje vid. Iz teh razlogov so mnjenja, da bi bilo treba na avtostradah pripraviti vozniške obvezno do tega, da na določenih razdaljah (nadaljevanje na 5. strani)

KAJ VSE VEMO O KAVI

(nadaljevanje s 4. strani)

ustavijo vozila in popijejo kavo (tako-zvana »kava stop«).

Takšen učinek ima kava zato, ker vsebuje poleg običajnih sestavin beljakovin, masti, vode, sladkorja in rudnin tudi še neke snovi, ki dajejo posebno aromo in poseben okus; to so: kofein, eterična olja in tanin, od katerih je najvažnejši kofein.

Kofein se v raznih dozah odraža na organizem kot snov, ki poživilja razne funkcije. Vendar utegne biti kofein tudi strupen. Aktivna doza kofeina je različna in se spreminja od 100 do 800 miligramov, najpogostejše pa je okoli 200 miligramov, medtem ko je strupena doza zelo velika, tako da se je s kavo niti ne more toliko doseči (10 do 12 g). V škodelici črne kave je 50 do 100 miligramov kofeina.

Kofein poleg drugega zboljšuje tek, pospešuje prebavo in gibkost črevesja ter izločanje notranjih žlez. Sicer se kofein v prebavilih zelo lahko in hitro resorbira (preide v kri) in tako v 24 urah izgine. Kofein deluje ugodno na organizem tudi zaradi vsebine metila, ki igra glavno vlogo v sintezi kemijskih substanc in istočasno preprečuje kopičenje maščob v jetrih. Simonart posebno poudarja pomen kofeina za varstvo jeter.

Kofein učinkuje na organizem, na centralni nervni sistem, na ožilje in na mišičevje. Kofein vpliva na možgansko skorjo in tako doseže človek bolj jasno zaznavanje, asocijacije, močnejši refleks in boljši spomin. Občutek utrujenosti in potreba po spanju izgine, duševna koncentracija se poveča. Kofein spodbuja ne samo mozeg ampak tudi večjo aktivnost mišičnega sistema. Celotna organe dihanja vpliva kofein, ker povečuje ventilacijo pljuč.

V pliv kofeina na ožilje se opazi pri ledvicah, črevesju in srcu. Pod učinkom kofeina je močnejša cirkulacija krvi in se ožilje širi. Zaradi širjenja arterij pri ledvicah pride do močnejšega mokrenja in do večje aktivnosti drugih funkcij tega organa. Na srce ima kofein tak vpliv, da se poveča krčenje srčnih mišic in srčne mišice zato znatno bolj delujejo. Pod vplivom kofeina dobijo vse progaste mišice, pa tudi srčne mišice oziroma, vlakna teh mišic večjo moč krčenja, kar je posebno važno za športnike, vojake in vse one, ki morajo imeti fizično moč in vztrajnost. Tudi če po spanju popiješ škodelico črne kave, postaneš bolj gibek in laže delaš, počutiš se bolj svežega, laže misliš in se močneje koncentriráš pri delu.

Kava torej deluje povoljno ne samo na duševno, ampak tudi na fizično stanje. Znani strokovnjak za prehrano Avgust Chevalier pravi: »Jemlji zjutraj kavo za zbujanje, ker spodbuja aktivnost in okrepiča

duha. To je dobro poživilo tako za intelektualce kakor tudi za fizične delavce.«

Kavo pa je treba uživati zmerno. Znano je, da ima pretirano uživanje pijače s kofeinom, kakršna je kava, za posledico nervoznost in nespečnost pri nekaterih ljudeh. To prihaja od tega, ker je občutljivost zaradi kofeina pri raznih ljudeh različna. To je pač individualna stvar, saj pogosto ena in ista doza tega človeka duševno in fizično dvigne, medtem ko drugega bolj občutljivega, ki težje resorbira kofein, napravi preveč budnega, da sploh ne more zaspati. So ljudje, ki jim že ena škodelica pred spanjem prežene spanec, medtem ko je pri drugih spanec še močnejši če popijejo večjo količino kave. Po vsem tem je nemogoče določiti točno dozo kave. Oni, ki zaradi razburjenosti in nespečnosti trpijo, naj pač vsaj nekaj ur pred počitkom ne pijejo kave.

Za one, ki jim kava ne stori dobro, imamo kavo brez kofeina. To je pravzaprav kava, ki ji je s posebnimi tehnološkimi procesi odvzet skoro ves kofein.

Kava oziroma kofein ima ugoden učinek kot antidot alkohola na človeka v alkoholiziranim stanju. Zato priporočajo opitim ljudem močnejšo kavo z manj sladkorja. V tem primeru se pokaže kava skoro tako

uspešno kakor injekcija kofeina v vene.

Da se doseže pijača potrebnih poživiljajočih lastnosti (prijeten in svojevrsten okus ter vonj) je potrebno, da odgovarja kava predpisanim pogojem kakovosti in, da je dovolj enakomerno pražena. Razen tega ima vpliv na kakovost pijače bolj ali manj groba mlev. Pri bolj na drobno zmleti kavi je ob kuhanju ekstrakcija hitrejša in večja in se iz kave potegnejo vsi koristni sestavni deli, ki dajejo kavi prijeten okus in aromo. To je važno pri kuhanju turške kave. Za pripravljanje kave v aparatih za ekstrakcijo (espresso) je primernejša bolj groba mlev kave. Mlinček za mletje kave je treba uporabljati izključno v to svrhu. Če ga uporabljamo tudi za mletje začimb in drugih potreščin, se pokvari vonj kave.

Pri pripravljanju pijače tako zvané turške kave dobimo goščo, ker vsebuje taka kava poleg ekstraktivnih sestavin tudi usedlino. Ta pijača ima nekoliko bolj trpek okus, ker se pri daljšem kuhanju ekstrahirajo grenke snovi (tanin).

Dober napitek dobimo s kuhanjem oziroma ekstrahiranjem kave s toplo vodo, oziroma z vodno paro pod pritiskom in to v najkrajšem času. Tako dobimo močno pijačo, ki vsebuje vse koristne sestavine razen ničvredne usedline. Razen tega ima takšen napitek dobro povdarjeno aromo, nima pa trpkega ostrega okusa, ker je bilo ekstrahiranje bolj kratkotrajno.

Dne 27. IX. 1967 izredni sestanek OOKZ „Merx“ Celje

Po predhodnem sestanku sekretariata osnovne organizacije našega podjetja je bilo sklicano izredno zasedanje dne 27. 9. 1967, predvsem zaradi diskusije in sprejema ustreznega sklepa o izključitvi iz organizacije zveze komunistov našega nekdanjega delavca in komuniste Slavka Adamiča. Adamičev primer, ki ga je vsesplošno grajati je izzval na sestanku organizacije članov ZK podjetja Merx Celje širšo diskusijo o odnosu do družbenih sredstev, ki so zaupana delovnemu kolektivu v samostojno upravljanje. Slavku Adamiču je bila poverjena odgovorna funkcija zato, ker se je pri delu vedno kazal prizadevnega in na videz zanesljivega. Dokaz za to, da njegovi zanesljivosti in neoporečnosti ni bilo pritrđiti, je v tem, da je v mesecih od junija do avgusta 1967 kot izmenovodja v embalnici protipravno vzel večjo količino pražene mlete kave in jo prodal v svojem imenu in za svoj račun privatnemu gostilničarju. S tem je Adamič oškodoval podjetje za okoli 3000 N din in širše gledano napravil škodo pre-

cejšnjega obsega družbeni skupnosti kot celoti.

Na sestanku organizacije je bila posebej poudarjena obsodba Slavka Adamiča, ki sedaj ni več Merxov delavec, saj je sporazumno odšel iz podjetja, da je namreč kot komunist tako globoko izkoristil svoj zaupani položaj in funkcijo pri delu v podjetju. Njegovo ravnanje je še toliko bolj vredno ostre kritike, ker je bil v času svojega protipravnega ravnanja v embalnici že predsednik sindikalne podružnice in ker je ravno to predsedništvo sprejel v času, ko je zašel na kriva pota. Neljubni dogodek, potrjen z dejstvi in otipljivimi dokazi, da je protipravnost Adamičevega postopanja resnična, je vrgla senco na organizacijo ZK pri Merx-u, saj je vzbudila razumljivo povpraševanje in šušljanje zakaj se je ravno njemu zaupalo odgovorno delo in se mu omogočilo udeleževanje v izven-poklicnem, zlasti političnem delu med kolektivom.

Posledica in zaključek široke diskusije sta bili, da se Adamiča Slav-

(nadaljevanje na 6. strani)

O G L E D A L O

(nadaljevanje s 5. strani)

DNE 27. 9. 1967

IZREDNI SESTANEK OOKZ
»MERX« CELJE

ka nemudoma izključi iz OOKZ in da mora takoj vrniti člansko knjižico sekretarju, ki jo bo nato predložil Občinskemu komiteju ZKS.

Ker je bil Adamič Slavko celo tudi član sekretariata O organizacije je bil na sestanku enoglasno izvoljen nov član sekretariata — Kolenc Cveto.

V bodoče bo nujno potrebna poostrena kontrola, kritika pa tudi samokritika nad in med člani O organizacije, ker ne smemo več dopustiti, da bi se ponovil primer — enak, podoben ali vsaj približno sličen Adamičevemu.

Na sestanku je bilo govora o ponovnem ojačanju delovne discipline, ki po zapažanjih iz meseca v mesec upada. Poleg zamujanja na delo in to tudi s strani samih komunistov, je bila negativno okarakterizirana delovna disciplina in odnos do dela na posameznih delovnih mestih v podjetju. Zato bo v nadalje storiti še marsikaj, zlasti na področju okrepitev delovne discipline in sicer s stalnim opozarjanjem in kritiko kakor tudi s pravočasnim obveščanjem zato organiziranih služb in komisij v podjetju, da bodo lahko sprovajale potrebni disciplinski ali njemu podobni postopek. Predvsem leži na komunistih osnovna skrb za izboljšanje stanja po nakazanih vprašanjih.

Sekretar OOKZ
Ošo Milan

Poslovni prijatelji nam pišejo

IPK OSJEK NAM PIŠE O PROIZVODNJI BONBONOV

Bonbon je zelo cenjena in najbolj popularna slasčica vseh vrst. Njegov rojstni kraj je v Franciji, od koder se je razširil po vsem svetu in pri tem obdržal svoj internacionalni naziv »bon-bon«, kar v prevodu pomeni dobro — dobro. Ker bonbon blaži občutek lakote in žeje ter ima poleg tega še karakterističen okus in aromo, je razumljivo, da je tako priljubljen in razširjen, da ima tako neskončno visok krog potrošnikov.

Ako pogledamo bonbon iz biokemijskega zornega kota, ugotovimo, da je to ogljikohidrat. Prav zato je sladkega okusa in zelo hranljiv. Organizem ga z lahkoto prebavlja in dobro izkorišča, sproščajoč pri tem procesu v njem vezano energijo. Ogljikovi hidrati, ki jih vsebujejo bonboni že v najmanjših količinah ugodno vplivajo na delovanje mišičevja; to učinkovito dejstvo se zlasti pokaže v slučaju, če uživamo bonbone ob pojavu prvih znakov telesne izčrpanosti. Posamezne vrste bonbonov imajo zaradi specifičnih dodatkov določen terapevtski učinek. Tako npr. vsebujeja karamela »Laringo« in bonbon »Kongo«, ki sta proizvoda Tovarne sladkorja in kandidata, dodatek Sucus Glycyrrhizae crudus. Pri nas je ta sladkor znan pod imenom črni sladkor, ki pomaga pri lažjem izkašljevanju pri kašlju, pov-

Ko smo v Trnovljah adaptirali poslovalnico, je bilo to v veselje vsem, ki so bili do tedaj vezani na kupovanje v zastareli, neurejeni trgovini in razumljivo tudi v naše zadovoljstvo.

Naglica pa je zahtevala svoje — pozabili smo na skladišni prostor za embalažo, ki je — kot vidite — zelo potreben in pomemben.

Prizor, ki ga vidimo na sliki, je, lahko bi rekli, obupen. Lična samopostrežba je za barikadami steklenic in žičnih ter plastičnih gajb itd., skorajda podobna zasilnemu mu bunkerju v pouličnih borbah. Prav gotovo se je marsikateri mimoidoči spotaknil ob pogledu na našo »zalogo« in sam pri sebi ali celo prijateljem in znancem izrekel kakšno »pikro« na račun »Merx-a«. Ali je to potrebno? Danes je sicer že vse urejeno in v samopostrežbi Trnovlje je poskrbljeno za skladiščenje embalaže. Slika pa je vendarle ostala in enako kot ostane fotografija dolgo časa uporabna, se lahko enemu ali drugemu Trnovljanu za daljšo dobo ukorenini neprijeten vtis o »Merx-u«, ker je pač imel priliko videti vsemogočo »ropotijo« neposredno pred vhodom v našo trgovino.

V bodoče moramo biti torej bolj pazljivi in pravočasno zagotoviti tudi prostore za skladiščenje.

zročenem s prehladom ali s prekomernim kajenjem.

Ker sta pri proizvodnji bonbonov, karamel, dražej in ratluka najbolj znani dve osnovni surovinski komponenti — saharoza in škrobni sirup, je potrebno, da obdelamo posebej vsako izmed njih.

SAHAROZA, v trgovini znana pod imenom sladkor, je zelo pomembno in cenjeno ljudsko živilo. Morda bomo najboljše doumeli njeno vrednost, če pomislimo na dejstvo, da je sladkor prav tisti, na čigar potrošnji je zgrajena usoda življenjskega standarda.

Sladkor je bil znan že v starem veku. Izvoz sladkorja je bil tedaj izključno le sladkorni trs (Saccharum officinarum), ki raste v tropskih krajih. V času križarskih vojn je sladkor prišel v Evropo, kjer so ga sprva prodajali le v lekarnah kot zdravilo, oziroma kot silno drago začimbo. Ohranjena je povest o nekem cesarju, ki je svojega podanika, katerega je želel nagraditi, vprašal, ali želi pest sladkorja ali morda cesarjčno za ženo. Mož je izbral pest sladkorja.

Sele leta 1747 je znanstvenik Markgraf odkril dragoceno substanco v repi Beta vulgaris, ki je dobila naziv sladkorna repa. Z učenjakovim delom je nadaljeval njegov učenec ter sodelavec Achard, ki je s prvimi poskusi že uspel izdelati sladkor iz repe.

(nadaljevanje na 7. strani)

Poslovni prijatelji nam pišejo

(nadaljevanje s 6. strani)

S selekcijo in gojenjem sladkorne repe, ki je imela že visok odstotek sladkorja (16-20 %), kot tudi z gojenjem sladkornega trsa, se je sladkorna industrija v Evropi naglo širila. Klimatski pogoji so bili ugodni in zato ni bilo zaprek pri proizvodnji sladkorja iz sladkorne repe.

Protj koncu 19. stoletja in začetkom 20. stoletja proizvodnja sladkorja iz repe že doseže proizvodnjo iz sladkornega trsa, kasneje pa se to razmerje zopet poruši v prid sladkornemu trsu.

Danes svetovna proizvodnja sladkorja presega 30 milijonov ton letno pri čemer 65 % odpada na dobivanje sladkorja iz sladkornega trsa, a ostane 35 % na proizvodnjo sladkorja iz soka sladkorne repe.

SKROBNI SIRUP izvira iz novejšega časa, dasiravno je poznan že iz časov Napoleonovih vojn. Leta 1810 je prišlo v Francijo do velikega pomanjkanja sladkorja zaradi blokade Francije s strani angleške flote. Napoleon je razpisal nagrado 100.000 frankov za tistega, ki bi iznašel način proizvodnje sladkorja iz domačih rastlin. Čeprav je že bilo tedaj znano odkritje Markgrafa, sladkorna repa ni prišla v poštev, ker še ni bila oplemeniten in selektiran ter je zato vsebovala le neznatno procent sladkorja v svojem soku.

Nemški kemiki so imeli največ uspeha; med njimi se je zlasti pokazal Kirchhoff, ki je uspel izdelati iz krompirjevega škroba sirup sladkega okusa. Ta sirup lahko imenujemo za prednika današnjega škrobnega sirupa. Pozneje se je kot surovina za proizvodnjo sirupa uporabljala tudi koruza.

V industriji bonbonov mora biti škrobni sirup brezbarven, kristalno bister in prozoren. Njegov izgled se ne sme spremeniti tudi če nekaj časa stoji. Po stopnji hidrolize so to srednjehidrolizirani sirupi z 31 do 45 % D. E. (dekstroza ekvivalent).

»ZLATOROG MARIBOR«

PRALNA SREDSTVA

Znana pralna sredstva so milo, praški na osnovi mila in praški na osnovi sintetičnih pralno aktivnih snovi.

Najstarejše sredstvo za pranje je milo. Danes se milo kot sredstvo za pranje vedno bolj izgublja, uveljavljajo pa se vse bolj sintetična sredstva za pranje na tržiščih vseh tehnično naprednih držav. »Prava mila« so alkalijske soli naravnih in sintetičnih maščobnih kislin, surovine za proizvodnjo mil so največ naravne maščobe in le redko sintetične maščobne kisline.

stavljen iz sintetičnih pralno aktiv-

Sintetična pralna sredstva so senih snovi in ogrožja tkim, builderja večinoma iz anorganskih snovi. Pralno aktivne snovi, ki se uporabljajo, so v veliki večini sintetične, le redko se za to uporablja milo. Razvoj sintetičnih pralno aktivnih snovi se je začel leta 1928. Po tem je začel razvoj sintetičnih sredstev za pranje svojo hitro pot. Pojavljale so se zmeraj nove spojine, nove pralno aktivne snovi. Med sredstvi za pranje belega perila, ki jih najdemo na trgu v glavnem kot praške, razlikujemo dve skupini. V prvo spadajo sredstva z izključno sintetičnimi pralno aktivnimi snovmi, v drugo pa proizvodi z mešanico sintetičnih pralno aktivnih snovi in mila. Detergenti z mešanico se uporabljajo predvsem za strojno pranje perila, ker lahko s pravilno kombinacijo sintetičnih pralno aktivnih snovi in mila uravnavamo penjenje detergenta pri pranju.

Lastnosti detergentov so odvisne od pravilno aktivne snovi in prav tako tudi od ogrožja.

Detergente delimo po namenu v več skupin. Na našem trgu so znani:

1. Detergenti za pranje belega in pisanega perila iz lana, bombaža itd. (npr. Oskar).

Osnova tega detergenta so sintetične pralno aktivne snovi. Detergenti vsebujejo kemična in optična belila in alkalijske. So v obliki praška.

2. Detergenti za pranje volne, svile, sintetičnih tkanin in tkanin občutljivih proti alkalijam (npr. Perilo 64). Osnova detergenta so sintetične pralno aktivne snovi. Detergenti vsebujejo le optična belila, ne vsebujejo ne kemičnih belil ne alkalij in so navtralne. Ti detergenti so v obliki praška.

3. Univerzalni detergenti za pranje belega in pisanega perila, tkanin iz sintetične in za čiščenje (npr. Rio plavi). Osnova detergenta so sintetične pralno aktivne snovi, detergenti vsebujejo kemična in optična belila, smejo pa biti le zmerno alkalni. So v obliki praška.

4. Detergenti za strojno pranje perila raznih vrst. Osnova detergenta so sintetične pralno aktivne snovi oz. mešanica sintetičnih pralno aktivnih snovi in mila. Detergenti vsebujejo kemična in optična belila in smejo biti lahko alkalni (npr. Mixal). Olika teh detergentov je prašek.

5. Tekoči neutralni detergent za pranje finega perila in čiščenje (npr. Cet).

Osnova detergenta so sintetične pralno aktivne snovi. Detergenti večinoma ne vsebujejo ne belil ne alkalij.

6. Tekoči neutralni detergenti za čiščenje avtomobilov (Autocet). O-

snova detergenta so sintetične pralno aktivne snovi, detergenti so neutralni.

7. Čistilni praški (npr. DIK novi) imajo posebno zgradbo. Poleg majhnih množin pralno aktivnih snovi, fosfatov in alkalij vsebujejo še sredstva za mehansko čiščenje in večkrat dodatke belilnih in dezinfekcijskih sredstev.

8. Sredstva za namakanje in predpranje se pri nas za široko potrošnjo še zelo malo uporabljajo, v svetu pa so se obnesla, ker imajo specifične aktivne dodatke za odstranjevanje težko odstranljivih nečistoč. Po svoji zgradbi so podobni sredstvom za pranje belega in pisanega perila ali sredstvom za pranje perila iz volne, svile in sintetičnih tkanin.

Nekaj osnovnih navodil:

Po izkušnjah raznih inštitutov za strokovno pranje je uspeh pranja odvisen od več faktorjev: časa, temperature, mehanskega efekta in kemičnega efekta. Vse te faktorje mora gospodinja upoštevati pri ročnem in strojnem pranju.

Pri pranju mora prilagoditi vse te pogoje barvi in vrsti tkanine in vrsti množini in starosti umazanije.

Temperatura je odvisna od barve in vrste perila, za belo perilo je pa zelo važno, da se temperatura dvigne do vrenja ali pa vsaj 90°C, da dosežemo dober belilni efekt. Pri uravnavanju temperature upoštevamo navodila proizvajalcev tekstila.

Izbira in doziranje detergenta. Za vrsto tkanine in način pranja moramo izbrati primeren detergent. Za doziranje upoštevamo navodila proizvajalca detergenta, za močno umazano perilo lahko doziranje povešamo za manj umazano znižamo. Zavedati se moramo, da lahko prevelike množine detergenta celo poslabšajo efekt in prav tako, da s prenizkimi množinami ne dosežemo dobrega efekta.

Izbira perila, ki ga peremo skupaj, ima velik vpliv. Nikoli ne smemo prati belega perila s rerirom, ki ni belo, kljub temu da ima obstojne barve. Pri višjih temperaturah pranja nastajajo zaradi mešanja perila večje napake. Perilo zbiramo po vrsti barve, tkanine in po umazanosti.

Količine vode. Pri ročnem pranju gospodinja sama določa množino vode, pri strojnem pa mora upoštevati kapaciteto stroja. Za pranje sintetičnega perila lahko polnimo naenkrat v stroj le 1/4 — 1/3 oznočene kapacitete, da se perilo ne mečka. Zelo važna je množina vode pri izpiranju. Izpirati je treba z velikimi količinami vode in pri začetnih izpiranjih uporabljati segreto vodo. Pri strojih je program izpiranja v veliki večini nezadosten in ga moramo ponoviti po možnosti s toplo vodo ali dodatkom sredstev za izpiranje (tipa Calgon, Mixalit).

(nadaljevanje na 8. strani)

Poslovni prijatelji nam pišejo

(nadaljevanje s 7. strani)

Najpogostejša napaka, ki se javlja, pri pranju je posivelo belo perilo. Vzrokov za to je pri delu več:

- nepravilno doziranje
- prenizka temperatura
- slabo izpiranje
- kuhanje belega perila s barvnim perilom, ki ima sicer obstojne barve.

Sintetično pralno aktivne snovi vedno bolj zamenjujejo prava mila. Vzrok so odlične lastnosti sintetičnih sredstev in gospodarska vprašanja.

Prednosti modernih detergentov so:

- obstojnost proti trdoti vode,
- obstojnost v kislem, neutralnem in alkalnem mediju,
- večji pralni učinek kot milo,
- bolj enostavno delo,
- primerni so za avtomatske pralne stroje.

Prav tako odločilno vlogo pri uveljavljanju detergentov igra gospodarsko vprašanje. Surovine za proizvodnjo mila so večinoma maščobe živalskega in rastlinskega izvora, medtem ko je izvor surovin za moderne detergente zemeljsko olje in produkti sinteze. Sinteza maščobnih kislin še ni toliko napredovala, kolikor bi bilo potrebno za ravnotežje med milom in sintetiko.

Na drugi strani so se, pokazale tudi prednosti »pravih mil«. To so večja odnašanja umazane in me-

hek otip prane perila. Milo je po II. svetovni vojni, ko ni bilo več takega pomanjkanja maščob, kot med vojno, spet naraslo vendar ni doseglo več tiste priljubljenosti kot pred vojno. Poleg tega se je tudi na področju novih pravilno aktivnih snovi pokazalo, da so sledile sicer nesporno velikim prednostim tudi nekatere pomanjkljivosti. Glavna napaka se je javila v visoko razvitih državah v vodnem gospodarstvu. Nekateri detergenti povzročajo v čistilnih napravah, jezih in zapornicah nezaželeno mnogo pene. V Jugoslaviji je ta problem še nenevaren.

Pri nas še ni nevarnosti za vodo. Kljub temu naši proizvajalci že iščejo poti za rešitev problema onečiščenja naših vod z detergenti. Rešitev je v uporabi sintetičnih pralno aktivnih snovi, ki se v odpadni vodi biološko razgradijo. Na žalost sintetične pralno aktivne snovi biološko razgradljivega tipa nimajo nič prednosti pri pranju in ne vplivajo na efekt. Ta problem pri nas še ni važen, ker je poraba modernih pralnih sredstev pri nas še zelo nizka. V večini evropskih držav je poraba vseh pralnih sredstev na leto za eno osebo dvakrat večja od jugoslovanske porabe. Računamo pa s tem, da bo poraba za 1 osebo leta 1967 6,2 kg, medtem ko je v visoko razvitih državah že sedaj 14 kg.

Lora Gabrovšek, dipl. ing.

Razlika

Kadar ljudje vidijo za volanom moškega, ki slabo vozi, pravijo: »Kako slabo vozi ta človek!«, če pa vidi jo v avtomobilu žensko, pravijo: »Glej, spet baba za volanom!«

Problem mladih

Užitek mladih je, da ne ubogajo. A kaj početi, če jim nihče ničesar ne ukazuje.

Pouk

Učimo se rajši na tujih napakah, ker je življenje prekratko, da bi jih vse sami naredili.

Delovna doba

- Tu je pomota. V delovni knjižnici imate vpisanih 59 let službe stari ste pa šele 55 let.
- Ni pomota. Vedno sem delal nadure.

Sreča v nesreči

Amerikanec razlaga Srbu kako je neki delavec padel iz odra desetnadstropne stolpnice. Medtem, ko je padel, se je ujel za elastične naramnice. Elastičnost naramnic ga je vrgla nazaj na oder. Zahvaljujoč se tako dobrim naramnicam, je delavec ostal pri življenju.

Srb se popraska za ušesom in premišljuje s čem bi se pohvalil Amerikancu. Nato je ponovil isti primer, rekoč: »Ko je delavec padel na betonska tla, se je zlepil s talmi pot »pekmez«, tako da se opankam ni zgodilo prav ničesar.

Saljivi Petje

»Prosim vas, ali je daleč Tivoli?« vpraša mimoidoči Petja.

»Ni daleč. Eno dobro minuto od Na-me.« odgovori Petje.

»Kako daleč pa je do Na-me?« vpraša popotnik.

»Do tja je pol ure.« mu odgovori Petje in modro odkoraka.

ZANIMALO VAS BO

Izvoz v Sloveniji večji za 10 a uvoz za 42 odstotkov. Upadanje izvoza v naši republiki, ki je pričelo meseca julija, se je v avgustu še poglobilo. V avgustu 1967 je bil izvoz iz Slovenije še za 8 odstotkov manjši. Zbirni rezultati izvoza iz Slovenije za prvih osem mesecev tega leta kažejo, da je izvoz v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta kljub vsemu narasel za 10 odstotkov. Po drugi strani je bil uvoz v Slovenijo v avgustu za 15 odstotkov manjši kakor v juliju, vendar to ni bistveno vplivalo na skupen obseg uvoza v prvih osmih mesecih tega leta. V Sloveniji je bil za 42 procentov večji kot v enakem obdobju lanskega leta.

— + —

V SSSR 2 milijona tujih turistov. V zadnjih letih je opaziti vse večje zanimanje tujih turistov — zlasti iz zapadnih držav, za Sovjetsko zvezo. Na to kaže podatek, da je v letu 1966 obiskalo SSSR le 500.000 turistov in da se bo to število letos predvidoma dvignilo na 2 milijona.

V prvih osmih mesecih leta 1967, kakor piše sovjetski list »Navoje

vrenja«, je samo preko turistične agencije »Inturista« bilo v SSSR 11.279 ameriških turistov in 7.719 Zahodno-nemških turistov. V enakem obdobju lanskega leta je bilo v SSSR le 10.396 ameriških in 6.256 nemških turistov.

— + —

ODLOK O VARSTVU ZELENIH POVRŠIN

V najkrajšem času bo Obč. skupščina v Celju sprejela odlok o urejanju, vzdrževanju in varstvu zelenih površin v občini. Po osnutku odloka naj bi v Celju skrbel za zelene površine vrtnarski obrat KK Zalec, ki že doslej v glavnem opravlja ta dela. V drugih naseljih bodo za to pristojne krajevne skupnosti.

Poskusite se nasmejati

Krvodajalec

- Si že kdaj dajal kri?
- Dvakrat, prometni milici.

POSEBNO OBVESTILO

V 6. in 7. št. »Merx« Vestnika je po pomoti izostala označba, da časopis urejuje uredniški odbor, da je glasilo mesečnik in da ima tudi odgovornega urednika. Enako je izostal naslov uredništva, naziv tiskarne ter številčna oznaka naklade.

Vsi gornji elementi, ki so sestavni del »Merx« Vestnika, morajo biti po Zakonu o tisku in drugih oblikah informacij natisnjeni v vsaki številki časopisa. Ker so torej dvakrat zaporedoma izostali, dajem s tem obvestilom na znanje vsem bralcem Vestnika kot tudi pristojnim državnim organom, ki so dolžni skrbeti za izvajanje določil Zakona o tisku, da so bili vsi nakazani podatki nespremenjeni tudi v preteklih dveh mesecih.

Urednik